

EL PUIG DE CAN CENDRA D'ESTANYOL

L'Església d'Estanyol, prop del Puig d'en Cendra

A vuit quilòmetres al S.O. de Girona i formant part del terme Municipal del Bescanó, es troba un monticle d'uns 300 m. d'altura conegut pel Puig de Can Cendra, on en temps clàssics ja va afincar-s'hi alguna tribu indígena, probablement d'Ausetans.

Les notícies escrites del jaciment són escasses no així les referències verbals del veïns del lloc. En quant a bibliografia tenim la publicació de J. de C. Serra Ràfols a la Revista Arxíu Espanyol de Arqueologia n.º 105-106 any 1962, sota la titulació de "Joyas antiguas de Estanyol"; la referència de Francesc Ruiró a la Revista Víctors, n.º 3, any 1936, amb la denominació de "Poblament i Cultura ibèrica del Gironès", els apunts de camp del Dr. Miquel Oliva Prat, inèdits, i la memòria d'excavació de la primera campanya de l'any 1977, de la qual subscriu aquest text.

Pel coneixement superficial que es té del jaciment, és aviat encara formular hipòtesis vàlides i serioses. De moment es presenta com un lloc d'habitació amb arrels del bronze final, sobretot a l'acròpolis o part alta de la muntanya, indret on abunden les terrisses antigues i fetes a mà. La zona degué tenir diferents moments d'ocupació; així ens trobem a la part baixa i vessant del Casalot que la romanització es fa més patent. És un poblat d'interior al qual arribaren les influències colonitzadores com ho proven els materials precampians i campians importants. L'extensió que abarca és notable, les prospeccions fetes demostren ocupació de la muntanya des del seu punt mig fins a la cima. La llàstima és que de moment cap senyal d'estructura arquitectònica ha estat detectada. Cal tenir en compte que el monticle ha estat sotmès a un procés d'erosió natural primer, un afaixement per conreu més tard, a

una roturació recent per repoblar la muntanya i que està coberta d'una densa vegetació. Tots ells motius de pes per destruir a amagar les parets que sens dubte deuen haver-hi, ja que testimonis d'edificació importants els tenim, com són alguns tambors de columna i carreus de bona talla.

No es pot parlar d'Estanyol sense fer al·lusió a les famoses joies: 3 collarets i 1 anell, de les que actualment es conserven 2 collarets. L'altre i l'anell foren perduts al 1936. Malgrat ésser depositats a la caixa d'un banc, no s'en conserva ni tan sols documentació gràfica. Aquesta troballa va tenir lloc a principi de segle, d'una manera totalment fortuïta, fangant la terra, en un context del tot estèril, el que fa pensar que no es tracta d'un enterrament, i ja Serra Ràfols apunta que ens trobem davant d'una ocultació d'objectes valuosos que corrien perill i que passat aquest el seu amo no tornà a buscar-ho, possiblement perquè ja havia mort.

Serra Ràfols, que és l'únic arqueòleg que les ha vist i estudiat, diu que tenen ascendència hel·lenística i els hi senyala una cronologia del IV — III a. de Crist, adquirides per un indígena ric o un romà, utilitzades un llarg temps fins que foren amagades, moment impossible de determinar.

En síntesi, Estanyol és un poblat pràcticament inèdit, que cal estudiar. Està a punt d'iniciar-se la campanya d'excavació del 79 i realitzades algunes campanyes més tindrem fonaments més sòlids per parlar del lloc.

M.ª CARME DOMÈNECH PUIG